

Latweeschu Awises.

Isnahl 7 reises nedeta 0 93. gada gahjumu.

Latweeschu Awises	Latweeschu Awises	Latweeschu Awises	Latweeschu Awises
Latweeschu Awises	Latweeschu Awises	Latweeschu Awises	Latweeschu Awises
Latweeschu Awises	Latweeschu Awises	Latweeschu Awises	Latweeschu Awises
Latweeschu Awises	Latweeschu Awises	Latweeschu Awises	Latweeschu Awises

Nr. 348

Birmdeen, 30. dezembri.

1913.

„Latweeschu Awises“

ar 1914. gadu usstahā 93. gada gahjumu.

tā tad tās ir megalais latweeschu laikraksts.

Latweeschu Awises

isnahl 7 reises nedeta, tā tad ari svehtdeenā, reišā Rigā un Jelgawā.

Latweeschu Awises

politiskā, sabiedriskā un fainneeziskā dšihwē, bet fewiscku mehribu peegreesck Latwijai un Latweeschu tautas wajadfibam, ihposcki laulu dšihwei, to wispufigi apgaismojot.

Latweeschu Awises

strahdā dšimtenes labā, mellē zekus, pa kureem west sawus lasitajus pee materialas un garigas labklahj., pret. gaisck. nahlotnei. sawā seletonā fneeds interesantus stahstus un romanus leetberigam laika kawellim, bet literariškajā peelikumā

Latweeschu Awises

ihskalus stahstiskus un finiskus rakstus, kā ari dšejas. „Bafuzas un kolas peelikums“ ir weltits muhsu draudjes dšihwes un wajadfibu apstahstichanai, apzerejumem par jaunakeem wirseeneem audsinasckand, pee lam stingri peeturas pee prinzipa: kola preeckck dšihwes.

Latweeschu Awises

strahdā weseeligi-progrešiwā garā. Winas slejās laiks lasitajis otrahdis atibidi us daudj jeem jawojumeem, kuras tagad katru deenu usstahā dšihwe, gan sabiedribā, gan politikā, gan fainneezibā, mahklā u. t. t.

Latweeschu Awises

jau strahdā pahri dewitam gadu desmitam sawu nopeetno darbu un ta ir labakā leeziba par winu weseeligo garu un plaško preeckckichanu, ko tās eeguwusckas.

Latweeschu Awises

fantoris: Rigā, Walnu eelā 30, pasta kaste 286, tel. 8260, Jelgawā, Katolu eelā Nr. 40, pasta kaste 17, telef. 981.

Latweeschu Awises

Abonesckanas maksā ar peesuhstichanu pa pasū un pilsehtā mahjās peesuhstot 3 rbl. par gadu, Latweeschu Laukfainneeku Ekonomisk. Sabiedribas beedreem 250 par gadu, 160 kap. par pusgadu, 90 kap. par zetursni un 40 kap. par mehnefi. Ekspedizijā un isbalamās weetas nonemot 220 kap. par gadu 120 kap. par pusgadu, 60 kap. par zetursni un 25 kap. par mehnefi.

Ibdemeja: Sabiedriba „Latweeschu Awises“.

Swarigakaid no fatura:

Senā Dobele.
Spitaligo nemeeri.
Zihna ar wilteem.
Peinits pehreens.
Retaisni, bet waj ari likumigi!

Bahrdrukachana aisseegta.

Senā Dobele.

Daudj mums, latweeschu, ir eewehrojumu weetu muhsu Baltijā, ap kurem ir wijees muhsu tautas firmas muhsck. Schahdas weetas, zil klusas un meerigas winas tagad ari neisseckas, ir redsejuskas un peedshwojusckas garu mehsturi, ir bijuskas leezineezes tautas fenojeem jeedu laikem un tapat lihdsi pahrzeetuskas beidsamo gadusimtemu gruhtibas.

Weena tahda eewehrojama, atminam bagata weeta ir D o b e l e, Semgalē, kuras muhsck eesieepjas nefaredsamā pagahntē. Muhsu laiku Dobele ir neleela, jauka latweeschu pilsehtina Semgalē ar lahdeem 2000 eedshwotajeem. Pilsehtinas weeta us Behrjes upes kreiskā kraista, atrodas no Rigas taisnā linijā 60 werstis us deenwidwakareem un 25 werstis no Jelgawas. Pilsehtina steepjas garumā gar Behrjes kreisko kraistu un atrodas apgabālā, kas pahr Semgales plaško lihdsenumu pazelas dasckas ašis augstaku, kadehl Behrjes upe tel pa lahdu 4—5 ašu dšiu, weetam platoku un weetam atkal schauraku grawu. Apgabals kof auglign un weens no bagatalajeem Semgalē. Pilsehtina wareja buht us Behrjes kraista waj nu dasckas werstis augstal waj lejāl, bet la wina atrodas taisni tagadejā apwidū, to senlaiskos pati daba ir noteikusi. Ne taisni tagadejā weeta atradās agrak muhsu f e n t s c h u D o b e l e ar to pascku wahrdu, bet tagadejai Dobelei t e e s c h i p r e t i us Behrjes upes labā kraista. Tur daba bij radijusi deesgan derigu weetu preeckck senlaisku pilsehtinas un zeetofckina un tadehl schat weeta muhsu seniscki nobibinaja sawa nowada zentru. Senā Dobeles zeetofckina weeta ir trijstuhris, pahri par 4 puhwetas leels, kuru weenos fahnos eerobescho Behrjes upes kraists, kas 30 pehdū

Gruhti pahrbandijumi.

Romans no pehdjejo gadu dšihwes.
(Weigas).

— Zil tagad wehl werstu? — winsck jautaja nobahlsckam maschinistam.
— Simts.
Tad brikhi wehlat:
— Zil tagad?
— Septindesmit peezas.
Un tā tahlak, lihdsi beidsot bij atbilde:
— Dimdesmit.
— Kur atrodas peestahne?
— Peezas werstis schaipus robesckas.
— Tā tad turumā?
— Ja...
— Saseenat winu! — tad Wanags beedreem pawehleja, rahdibams us maschinistu.
— Nebihstahtees, — Wanags winu meerinaja: — Tas preeckck tam, lai juhs newaretu seigtees us peestahnti un tuhlin par wisu sinot. Jaunu jums nedariskim. Bet nu deesgan!
Un Wanags aptureja wilzeenu.
— Wehl weens jautajums! — Wanags teiza noleelbamees pee fahetā maschinista: — Us kuru pusi mums jabodas: pa labi, waj pa kreiski?
— Pa labi! — maschinists isckulsteja trihjosckā balfi.
— Tā tad pa kreiski! — Wanags smeedamees atbildeja: — Un sche buhs peezi tuhstoscki marku preeckck jums un juhsu beedreem par pahrzeestām bailem. Sweiti! ...

Stundu wehlat iscketri behgli jau bij robesckai pahri un galigi noguruscki nolikas us brikhi krukmos atpuhstees.

40. Dšimtenē.

Tuwakā pilsehtinā wini sadabuja wisu, kas pee mostkosckanas wajadfigs un tad dewās pa dšelszelu us juhrmolu. Sche no guhtisckanas waj speegosckanas wairs nebij ko baiditees. Weidsot pehz ilgatas melle-sckanas wini atrada la wajadseja: masu somu buru kugiti. Ar to wini falihga, ka tas behglus nomedis us Somiju, no kureenes tee tad dofees pa dšelszefu tahlak.

Ar atweeglotām firdim wini fewi ustizejās „majajai isckaumalai“, kā Wanags kugiti fauga un dewās zelā.

Wanaga beedri wisi trihs nolehma palikt lahdu laiku Somijā.

Laisk bij labs un wini bej lahdam fewiscklām gruhtidam fahneesckā Somijas kraistus.

Sche Wanags par naudū dabuja ari wajadfigos dokumentus — us lahda latweeschu kolonista wahrda. Ar teem labakā winsck tagad meerigi sehdās wilzeenā un dewās zaur Peterburgū us nodomato mehri.

Kahdā Batgales meestina winsck fastahpās ar Ninu.

Dšila, firsniga preeka un laimes pilna bij schi fatiliskand.

— Tā tad tatscku beidsot pehz wiseem maldeem mehš esam atpatak Kreewijā! — Nina laimigi isckulsteja.

— Atpatak, — Wanags atbildeja: — Un manā dšimtenes malā atrahstim tahdu meerigu stuhriti, kur neweenam nenahskees. prahstā muhs pat mellel. Un bej tam es jau ari wairs neesmu Wanags, bet gan Osols, kā to mani dokumenti rahda.

Pahrgihtbusckees par semneekem, Wanagi, tagad Osoli, dewās zelā us nodomato stuhri, kur preeckck wineem jau bij wisk kas fagahdats.

Un weeta pateesckam bij leeliska: nomalā stuhri,

tahlu nost no fatilskmes zeekem un wiskas kuhtibas, dšitu mehcku widū us neleelas upites kraista. Tahlu aplahet schalja plasckee Burnomas mehcki, bet lejā pa plawām isckaloja masa upite. Dšihwojamā ehla jau bij usjelta. Ari dasckas fainneezibas ehlas bij gatawas. Wajadseja tilai kertees pee darba un wisu pahrejo sarichlot.

Wanaga pasina un beedris, kas wisu to bij farihlojis, polika ari turpmal pee wina, kā strahdneeks. Winsck bij tas, kas ustureja fatilskmi ar ahropauli, jo pats Wanags, un tapat ari Nina tilai wiskai reti isgahja ahropus mahjas. No rihta lihdsi wakaram wini tagad rihlojās pa sawu fainneezibu, kur teem abeem, bet fewiscki Ninai, bij daudj ko mahzitees, lai wisu waretu lahtigi wahit. Un par katru jauneeguwumu wini preezajās, kā mafi behrni.

— Rebscki, — Augusts beescki ween mehdsā us Ninu teikt: — No mums wehl isnahls preeckckshimigi laulfainneeki.

Un isnahza ar.

Jau pehz dasckem gabeem wini abi bij pilnigi eestrahdajusckees sawās lomās. Meerigi un laimigi wini tagad gahja sawās gaitās laulā un sehtā.

Weidsot pee wineem eeradās ari Seris. Apnifuse bij winam druhmā, klinsckainā Somijo. Anris ar Dluscknewsku gan tur eerihkousckees. Kopirskusi naminu lahda no Somijas eelsckeenes pilsehtinam, eerihkouscki neleelu weikalu un dšihwojot. Winsck, Seris, newarot tur peerast, kapehz dewees us dšimtenes pusi. Weena alga, Seetawā waj Latwijā.

— Nu tad paleez pee mums, — Wanags teiza: — Wareki ar laiku wehl apseewotees un tapat par freetnu semturi.

— Ari es tā domaju, — tas atbildeja: — Un tur jau neta uskrihtoscka nebuhs, jo strahdneeki no Seetawas beescki ween isjelo us Lutgali.

Pagahjuscki wairak gabi. Osolu fainneeziba brangi ween usplaukusi. Kuhtis un falki pilni ar

augstis un gluschi stahms, un no pahrejām divām pufem divas grawas ar augsteem krašteem. Nedaudz puhtu wjadseja prelikt zilwecem, lai šche eetaifitu stipri apzeetinatū pilsehtinu un zeetolfsni. Behdejais atradās pilskalna schaurakajā un stahwalajā galā, bija šķirts no pilsehtas ar walni un bfilu grahwi. Tagad send fentšū zeetolfschū weetā rehgojas wehslalajos leellungu laikos zeltās pils oteekas un ap sendas pilsehtas weetu, lai gan ne wifu, steepjas opahrt muhru atteelas.

Tomehr ne šche muhri ir eewehrojami un wehsturiški; tagadejās pilsehtas weeta naw peedfihwojufi, bet tikai pahri pahr Behrjes upi redsejufi wehsturiškus notikumus. Wehsturi teefchi peedfihwojufi un isbaudijufi ir sendas fentšū pilsehtas un zeetolfschū weeta. **B e e s a, g l u s c h i m e l n a t r u h b u s e m e s l a h r t a** ir šchāi weetā sakrahjufes, kas rahda, la muhru fentšū peedfihwojufi daudj gadu simtenu un gadu tuhstotofchu. Tee ir muhru fentšū truhdi. Ar asinim, daudj asinim ori tee ir flazinati. Wifai interesanti ir apskatit šcho fentšū truhbu weetu.

Dobeles wāhrds ir fenu fenajs un weetai ihpatnigs. No Behrjes upes lihmena un no gramu dibena katotees Dobeles fena zeetolfschū un pilsehtas weeta ir, la kala, pilskalna, kas tomehr nepazelas augstaki pahr iahlakeem apahrtrejeem lauleem. Turpreti tumalee apahrtrejee lauki nolaišchās lehseni uf Behrjes upi un iabehf sendas Dobeles weeta ir femumā, it kā bobē, kabeht ari dabiskais wāhrds ir „Dobele“.

Samehrā ar zitām fenajām latweeschū pilsehtām un ziteem zeetolfschūneem Dobele bija wibeja. Wismaf 13. gadusimteni Dobele bija masala par Tehrweti.

Veelais grahwis starp feno Dobeles pilsehtu un zeetolfsni tagad aishbehts, bet grahwja weetu no ahra pufes war redset no tagadejā aplahrtmuhra, kusch eet pahr grahwi un lishla weibigi eemuhrets no grahwja malam lihds dibenam.

Rakstifkas fimas par Dobeles muhru sahtas tikai no 13. gadu simtenu. Wif minetā laimeta rundā tikai arkeologija un wispahreja kulturās un wehstures gaita. Saprotams, la Dobele dshwoja lihdsi wifas Satwijas kulturās un wehstures dshwei. Bet Dobele nestahw tagad, ne ari stahweja fenatnē, leelo fatifkmes un tautu zelu malā waj mesglā, iabehf wina ari pehz leeluma bija wibeja. Zaur Wauku un sendas Sengales zentru Tehrweti gahja tirdsneezibas un kara zeli no Daugawas un Welupes uf Beetawu, kadeht šchis weetas bija leelakas. Dobele ahrejas tirdsneezibas nemedā, bet bija wairaf eefschējs administrācijas zentrs un tā tahda eenehma sendas Sengales muhšchā zeenigu weetu. Dobele bija ari sengalu reetrumu zeetolfsnis uf kuschū (lejas-kurfemneeku) robešchū pufi.

Kad Latweeschū Indriks stahsta 1206. gadā, la Sengales tehnišch Weestorts ar 3000 Tehrwetes nowada kara wihreem sturmē Turaidas zeetolfsni, tad finams starp teem 3000 bija ari dobeleefchi, jo Dobele atradās no Tehrwetes tikai 18 werfu attohlumā. Dobeleefchi armeenu stahweja stiprā weenibā ar Tehrweti, un tad tehnišch Weestorts 1219. un 1220. gabos karoja pret atkritejeem mešchotneekem un krusneschūneem tad ari dobeleefchi bija Weestarta kara spehds. Tapat ari 1236. gadā slawenajā **Saules kaujā** dobeleefchi

brangeem lopeem. Sehtā šan putu balši. Bet tahlu aplahrt zelmaiko lihduwee weetā lihgo flastas druwoš. Ari auglu bahrs ap mahju kreetni ween fanehmes un seedonī fanet fan no masojām falduma fuhzejām bititem, kuras gahdā, lai majajam Spodrim lihds ar Gufinu un Anninu netruhtu falduma, uf to tee loti lahri.

Pats fainneeks, apaudis ar kuplu, melnu bahrschu, leels un spehzigis, la ihstems ofols, ir wifur pirmais darba gaitās. Ari Nina pamafam ir peeraudufi pee fainneezibas darbeem.

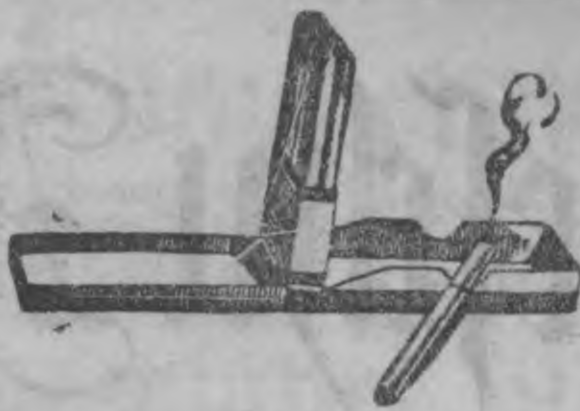
Un tad walaros pehz beigteem deenas darbeem pee mineem cenahl Geris un wini apspreschās par rihtdenas darbeem, tad neweenom newar prahtā eenaht, la tas ir bihstamais Augustis Wanags, no kara reis drebeja plashā aplahrtne un pee kara guhstifschānas bij weltigi peeklits itbaudj puhtu. Polizija ori beidsot lila meeru wina guhstifschānai, jo bij tai pahrlieezibā, la Wanags lihds ar faweem beedreem palizis Balkanos, lai tur peedaltros pee kahdas laupitaju bandas. Ka wisch mita Satwija, turpat winu begunu preelšchā, tā fahot, tos neweenam nenahja ne prahtā. Tapat la neweens newareja to eedomatees, la wisch spehtu pahrtwehrtrees par meertigu araju.

Sawas milša bigatibas wisch pamafam pahrweda uf sawu jaunū mihini. Scho pahrtwechānu isdarija wina ushtigamais Geris. Kopeji wini to tad apraka pagrādā, lai wehlat pamafam isleetotu.

Ar Minas tehnu wini fateekas retumis. Tas tad schahdu, waj tahdu eemeflu deht eeronas kahdā no Baltijas pilsehtām, uf kureeni tad aishbrauz ori Ofols ar Ninu. Tomehr beehchi tas newar notift lai newskristu. Wezais ir apweeerinats par meitas laimi: wisch to rebj wifas šarajofschās azis un feid.

— Un tu eif laimiga? — Wisch tai fateekotees waj simto reis mehds jautot.

— Pilnigi laimiga, teht. Bai ari pahrtbaudijumi bij gruhti, bet par to ari laime ir jo pilniga, — wina mehds aibildet.

Papirofi „KINO“ 6 lap. 10 gab.

ir praktistā cepafajumā.

Preprasat wifur.

palihdseja apforot un isnihzinat Rīgas biskapa un wibsemneeku kara spehlu. Behz Weestarta nahmes lihds ar pahrejo Sengoli ari Dobele 1254. gadā flehdsja lihgumu ar Rīgas biskapu un lihds ar Tehrwetes nowadu tifa preelšchirta krusneschū ordena pahrtwalibidā. Bet 1259. gadā sengali atkal padfina biskapa un ordena fogus un usahfa jaunū karu, pret Marijas walsti, kusch turpinojās lihds 1279. gadam.

Behdejā leelajā Sengales karā pret biskapu un ordeni galweenee dalibneeki bija tehrtweefchi, dobeleefchi, rakteefchi (schagareefchi) un fidabrēfchi (junifschleefchi). Te japeefihme, la fenatnē šche Sengales nowadi bija daudj plashchi, nelā tagad un apimehra wifu daku no tagadejās kaunas gubernas. Tapat pee Dobeles flastijās gandrihs wifis toqarejais Tulumā aprnkis. Zaunpils Tulumā aprinki bija tā fahktā Dobeles masa jeb jaunā pils.

Biskapa kara wihru un krusneschū wirspahrtwalibidā sengali afina par neleederigu un nepanejamu.

Sengali toreis stahweja garigā un kulturās findā daudj augstā par krusneschūneem. Kas gan tee wareja buht Sengalei par pahrtwaldneekem, šche krusneschū ordeni dalibneekt, kas weenigi wehl wareja noderet la puslihdsi labi karewji, bet zitiadi bij gluschi neifalifhoti, mešchonigi un pilnigi barbari. Schee krusneschū fahstahdijās no dashchadeem laimes melletajeem un noseedsneekem, kuri no pahrtweeja dabuja grehlu atlahschānu par to, la gahja farot uf paganu femem. Weenigi sawa augstā un pahrtala kulturās stahwolta un sawas pašchaphinas deht Sengale usnehma jaunā karu pret leelo pahrtpehtu: Rīgas biskapu, krusneschū bareem, lihds ar wifu Widsēmi, Latgali, lihbeefschū un ari igauņeem, kuri tolaik jau ari bija poeweenoti pee Sw. Marijas walsti. Tapat la wibsemneeki un latgaleefchi, tā ari kuschī (lejas-kurfemneeki) jau labprahrtigi bija pekehmušchi biskapa wirsmaldibu un no 1245. gada jau ufturejās Kulbigā, schāi fenajā Kurfemes galwas pilsehtā, no biskapa eekhtis pilskomandeers jeb komturs un wifai Kurfemei t. i. tagadejai Lejas-Kurfemei (pee ihstās Kurfemes peeder tagadejee Grobinas, Aisputes, Kulbigas, Bentāpils un Talsu aprinki) bij eezelts saws biskapa femes fogis jeb administrators, fem kuras wabidos stahweja wifis kuschū jeb lejas-kurfemneeku kara spehls.

Ari, la jau finam, tahda dafa no Sengoles (Mešchotnes-Bauktas nowads) bija neweenojufes biskapam un tapat 1265. gadā feno Sengales oftu Wihrtawu (Zelgawu) bij eenehmis biskapa karaspehls. No Kulbigas un Zelgawas tad nu wafahwigi fahla postit Sengali eenaidneeku spehti. Pirmo usbrukumū teefchi pret Dobeli farihto 1279. gada rubeni no Kulbigas kuschū karaspehls, sawa femesfarga wabidā, par to stahsta Rihmja kronika:

„Kahdreis tad nu notifa, la (Kurfemes) fogis wedinaja eet kara gaitās un fleigichus apfimoja kuschū karaspehlu. Tee atnahja pee wina bej lawefschānas. Panehmis wehl masu flaitu krusneschū brahtu, pamifam ischetrus, wisch tad isgahja kara gaitā uf Dobeli un aishweda uf tureeni dashū labu drafataju gan jahntneelus, gan kahjneelus, pa nelahga zeekem un mešchū beefokneem; bej tam radās ari lawelki ar tiktrem, pahrtifu karewji nefa un weda pašchi fem lihdsi. Istluwufschū zauri leelajeem aishjirtumeem, kas bija zirti uf femes robeschās*), fogis lila pameht pahrtifu turpat un panehna lihdsi majaku flaitu kuschū karewju, lihds ar wenu krusneschū brahtu. Ar teem wisch tad fleidsās uf Dobeli, bet pahrejas kara spehls nahja eepafat. Wisch fleidsās Dobeles wahrtu preelšchā, bet tur wisch atrada preti brahchus waronus. Tee stahjās wifam uf lauka preti un wisch ar teem zihnijās. Fogim bij flahht peezdesmit wihru. Kad sengali sagahja atpafat pa wahrtreem pilsehtā, fogis daudjlahrt peewa bija lihdsi wahrtreem. Behdigi isnahja ahrt kahds waronis un fadaufija fogim brunu zepuri, tā la wisch nokrita pee femes (redsams, notifa diwkauja starp Dobeles brunneeku un Kurfemes fogi). Tomehr pee fogi bija flahht tas weens krusneschū brahtis, tas tuhda nolahpa no farga un palihdseja fogim. Pa tam atnahja kuschū kara spehls. Tee noyahja wahrtu preelšchā un karoja ar schēhpu swai-

*) t. i. uf Kurfemes un Sengales robeschās, tur tagad faekt Kulbigas un Tulumā apr. robeschās.

bishānu lihds pat pusdeenas. Daudst pee tam 'dabuja galu. Abas pufes firdigi zihnijās, tomehr foga kara spehls isglahbās; weena dafa kuschū karewju bija eewainoti. Tad wini aishgahja no Dobeles. Preelšch erwainoteem uftahija nestawas, firgeem n-famas (starp dimceem firgeem). Bet fogis malleet ofspirga un fehds firgam mugurā. Kara spehls tad kahrtigi farihtojās, ar faraju pulku nopafat, un tad tee grejās atpafat uf mahjam.

Atnahja tilmehr Rameitis, wehdams dashū labu waroni, kuru flaitu nefinu palajit. Wisch Tehrwel teem (fengaleem) bija par lehninu. Schigli wisch bij nodomajis dshhtees fogim palat un wisch fleigtin fleidsās. No teem karewjeem, kas bija Dobelē, wisch islahjās tos droshalos un dfinās palat nelawedamees, gan ar jahntneekem, gan ar kahjneekem, lihds panahja pakofejos fargu pulkus. To pafinoja fogim, kas fahrtroja sawu kara spehlu, turetees eenaidneekem preti. Wifus kuschus nopulzeja kahjam un firgeem, la wajodfigs apfargaja. Bet Rameitis ar sawu kara spehlu fleigichus nahja pa mefcheem n-e-g-a-n-t-i-u-n-l-e-p-n-i-wif-lōpā. Istfichufchi, la fogis ar sawu kara spehlu teem tafas turetees preti, sengalu jahntneeki nolahpa no firgeem, un wina kara spehls ahtri peenahja flahht. Ko lai wairaf faku! **S e f a h l a s k a u j a** un pret sengaleem atgainijomees. Par **B a b a t i** fawz kahdu pili, kura nowofita jau **w e z z o s l a i k o s**); pee schis pils walna notifa ta kaju. Tur blafam kofch mešch un flajums. „Sengolu pils **B a b a t e** jeb **B a b i t e** atradās pee tagadejā **B a b i t e s** ejera. Schi pils apfargā sengales tirdsneezibas zelu, kusch weda no sengalu oftas Wihrtawas uf juhru, uf ta fahktajeem „**S e m g a l e s w a h r t e e m**“ — portā semigallorum. Scho **B a b i t e s** pili ispostija jau pirmajos Sengales karos ar Rīgas biskapu, un no tā laika Rīgas wareja netrauzeti atihstitees par tirdsneezibas pilsehtu, jo Sengalei teefch zefchis uf juhru bija nogrehtis. Behz schi pirmā usbrukuma to wofchu rubeni drihs biskaps farihts no Kulbigas pret Dobeli jaunū usbrukumu.

Augschmineto pirmo usbrukumu Dobelei, la redsam, sengali aishf. fahuz eenaidneekus un dfinas teem palat.

Kronijs raksta.

„Neilgi pehz tam (Kurfemes) fogis aprunajās ar komturu par jaunū kara gaitu. Nofpresda sengaleefschū firdigi usbrukt. Tad tuhda fahrtija wehstneschus pee kuschūneem tos apfahot. Tee fapulzejās uf jaunū kara gaitu. Wif brashchi kara wihri. Fogis un komturs tad ar krusneschū brahtem un kara kalpeem nonahja pee kuschūneem. Kad kara spehls wifis bija fapulzejees, tad nehwa zeta wedejus un isgahja gaitā uf Dobeli. Zfnahlot zauri pehdejeem mefchēm, patlaban awa gaisma. Tad istahja kahdu daku brashchi kuschū no kara spehla. Ari krusneschū brahtus panehna un teem lila eet fogim lihdsi. Sirgus tee pameta turpat un fleidsās uf Dobeli. Wifus ahtrā nepamanija, tā tad jau bij pee **f a l n a** un **f a l a h p u s c h i** pilsehtā. Tur wini modinoja dashū labu guletaju, la tas wair ne fahltin neefahzās un wini **n o f a h w a w a j f a g u h t i j a** tai pirmajā buršā kahdus **trihstmitš zilwekus**, feweas nu ari wihrus. Kas pili neebehdā, tee krita tahlat kristigo rosās un pilsehtu wini aishbedfinaja. Zaupijuma tur saehma daudj. Pa tam ari komturs ar sawu kara spehlu peenahja. No Dobeles pahrtfina feweas un behnūs, bej tam sirgus un lopus. Nonahkuschī atkal Kulbigā, wini isbalija laupijumu un kuschī atgrefās katra uf sawām mahjam.“

(Zurpmal beigas.)

Gekscheme.

Spitaligo nemeeri.

Kubanas apgabala Holmas stanizā, leproforijā spitaligee nakti islawufschēes no leproforijas, demonstratiwi isgahjufchi zaur flonizu un fahjam nogahjufchi uf 23 wektes atahlo Eneinajas staziju. No rihta 25 spitaligee pa dshelzēlu atbraufschī Zefaterinodarā un apmetufschēes 1. un 2. klasu jahles. Pafascheeri mulufchi la jau no spitaligēem. Wagonis, kurā spitaligee atbraufschī, tuhlin atahlets no brauzeena. No stazijas flimee demufschēes pee mebizinalinspektora un tam fuhdsejufschēes, la leproforijas rešchims tos nowedis lihdsi isfamifumam un tapehz wini atbraufschī, peeprasit fem zilweku teefibas, Leproforijā jau agral flimneeki kolektimi usstahjufschēes, bet winu fuhdsibas weenmeht palufschās bej panahkumeem.

Zihna ar willeem.

Nowrakā, pee Seemelu dshelzēta, dashēem femneekem, webot gaku uf Peterburgu, nakti usbrukufchi willi. Blahhdamees wedeji nosweedufchi willeem dashchus nolautus lopus, bet willi tos drihs aprijufchi un aishween atkal bijufchi flahht. Weidsot femneeki palaidufchi sirgus fkeet sawā malā un pašchi fahkufchi fahpt kolā. Fschetreeem tas isdeweas, bet peektais, kahds 60 gabus wezs wihrs, newarejis uskahpt kolā un to fahkhrufchi willi. Pahrejee femneeki ar zirwojem atfwabinajufchi wezi, bet jau flipri fahofiu. Tad ar leelām puhlem isdeweas aifturi uguni, un tikai beenai austot wini itufchi malā no willeem.

*) lihdsi Babatei.

Kaulasija. Vhrfahrtigi wezi zilweki. Kaletu muišča Kaulasā nomirufi lahdā Tamara Dschulafschwili, 140 gadus weza, kura wišā famā muhča ne reisi nešimojuši. Tureenes eedšihmotaju starpā esot ari ziti ahrfahrtigi wezi zilweki. Rahds Vaga Matišchwili esot 160 g. weze, wehl pīrgts un strahdajot laulu darbū. „Kaletu“ muišča atrodas augstu kalnos, Kolbega tumumā. Muiščaj esot diwi mineraluhdenū amoti. Weetejee eedšihmotoji stahstot, la šchim amotu uhdenim esot brihniškāigs spēhts un tas ušturot zilweku jaunū un spēhziģu.

Werdnendinfa. A pzeetina ts laupitaju bandas madonis Goreloms lihds ar dascheem berdreem, kuri peedalijschees pee lahdā Amuras dšelszeta buhwes artelšichšila aplaupišonās. Pawisam wini nolaupijuschī 99,000 rbl. Uš pehdam wineem nahšts zaur to, la Goreloma lihgawa, lahdā nabadšiga meitene, šahfufi leelīši šahšeeš naudu.

Baltija

Selina Desmalffas Tautas Bibliotekas Walde isrihlo 31. dezembri Selina pag. nama šahle teatri. Ušwetis J. Straumes trihs zehleenu stalu lugu „Wagars“. Pehz teatra weza gada pawadiššana un jaundā fanemššana. Pehz tom weefiga šahšihwe ar Amora pastu, konfetti u. t. t. Šahšums pulšien 6 walarā. Seejas malsa uš wifu wafaru (eefl. labd. nob.): 1. rindā 1 rbl., 1. weetā 70 lap., 2. weetā 50 lap.

Seze. Saglu banda, šahšahwošča no ištahreem zilweleem, arešieta „Sezes mešča“ (trihs wihreeshi un weena seeweete, tā no 18—20 g. wezumā). Wini jau ilgaku laifu nobšihmojušči mešča tā mešča strahdneeki. Pehbejās diwi nedelās wini isžirtušči tilai 1/2 kub. stenzetu un ap 10 balkus, zaur to ari aplahetejo meščargu wehribu greefuschī uš fewi. Rad meščargam R. Bl. nojudufi oita un wehl lahdam šaimneekam „medus“ isnemts no bitem, gahjušči ar polizeju mešča kratit „dihmainos“ mešča strahdneekus. Atrastās wairafas aitu ahdas un ari no medus lahdā daka, tahšaf weens rewolwers, diwi duntšči, diwas kastites ar pišnām patronam un leelafs daubšums tuffču patronu. Wiš ištaheri, tā „T.“ raksta, arešieti un noštūti uš Zehlabmeesha zetumu.

Santa. Mironu galwas kaušu razejs. Uš weetejeem kapeem daschi zeta gahjeji natif eeraudšijuschī uguni. Gahjušči roudšit, un atrodušči lahdū zilweku lapu atrolot. Ušprašijuschī, ko darot... atbildejis, la lihšus atrolot, — „wajogot mirona galwas kaušu“, jo šchis tās pahrdodot par 200 rbl. gobalā. Razejs apzeetināts.

Ruldiga. Elektrības apgaismoščānu pilšehtā ewešit, ismantojot Wentas uhdens trūmu, usnehmusees Berlīnes elektrības firmas „Simens un Halsle“ Lodsas nodola.

Raudite. Raudites Laušaimneezības Beedriba „Arājs“ farihlo no 2.—17. janwarim 1914. gadā wispahrigus laulšaimneezības kurfus Latw. Laukf. Ekonomiššās Sabeedribas špezialistu wadibā.

Grobina. Elektrīklai apgaismoščānāi, lahdš pulzīnšch namu ihpafšneeku nodomajis uštahdit ar uhdeni dšenamū dinamo maščinu; pa šaujo gada laiā maščinu dšihšot ar motoru.

Abršemes.

Belnitu pehreenu

dabujis kohds šrahdneeku „wadonis“ Kolimetā, tā „Daily Telegraph“ šino. Nešen atpatal jau šinōjam par breemigo nelaimes atgadijumu, las šchot pilšehtā notika, farihlojot Seemas-šwehiku egliti preelšch štreikojoščo kalnratšču behrneem, kur pahrpibitā šahle kohds weegšprahtīgs zilweks eelšeešās: „Deg!“ — un wišī weefi tuhliā meitās pa golwū, pa šaklu uš durwim, pee lam tapa famihditi ap 80 zilweku, galwenā šahriā beheni. Pehz tam nobibinājās fewišchla komiteja, lai šaahbdatu pabalū šchot nelaimē zetušchām gimenem. Rakturju ihpafšneeki seedoja 50,000 r. Bet tad pret to uštahjās štreikotaju wadonis, šchihds Weijeris, kurfšch pats nemāš naw šrahdneeks, un pawehleja, lai šrahdneeki nešdrihtas no šchis naudas nemt ne kapeiku. Šchi pawehle tā šalaitināja šrahdneeku, la nakti 20 nomāstojuschēes wihri eeradās Weijera dšihwolkī, preephra wīnu, šafchja, aihšteepe uš dšelszeta weestahnti, eeehbināja wilzeendā, pawehleja aibraukt nš Dschitago un wairs atpatal negreeštees. Pehz tam atteezibos starp darba demeejeem un šrahdneekem tuhliā šahla labotees.

Japana un Seemel-Amerikas Saweenotās Walšits.

Amerikas juheleetu autoritates dodot padomu, nekamejofchi jo pirms Panamas kanala pilnīgas eerihlošchinas, šalopot wifus Saweenoto Walšiju juhras spēhšus Klufajā okeanā, jo žitadi konfliktā gadijumā Japana fešču beenu laiā eeneemšchot Filipīnu šalas, diwu nedeku laiā Hawajšulas un pehž mehnešča reetruma

peekraštes galwenalās pilšehtas un ogū šhajjas, zaur to wina noštahdišchot Amerikas eštabri bešifejas šahwolkī.

Turzija šahf uštahtees ar prašibam.

No Konstantinopoles šino, la Turzija zehšchot Greakijai preelšchā zeešču prašibu, lai tā šawus karafpehlus atšauz nš Ehiošas un Mitilenas šalam, jo žitadi Turzija zehšchotees pee wispehdejeem lihdselkeem, pee kureem ari Bulgarija peedališchotees. Turzija lahrā šinā gribot minetās šalas dabut atpatal.

Riga

Netaišni, bet waj ari lišumigi?

Batlaban isdota pilšehtas statistikas komiškjas pilšehtas statistiku šinu krahjuma otrā dala. Wehledamees apgahdat fewim šcho grahmatu, es aigahju šchinis deenās uš pilšehtas waldbi, bet tur man isšahdroja, la grahmata isdota tilai wahžu un kreewu walodās. Uš manu jautojumu, šapehž ari ne latweešču walodā, atbilddi nedema, bet tilai ironiškli nošmihneja. Turpretim uš jautajumu, šahdās walodās isdota krahjuma pirmā dala, man ihši atteiza: „Šaprotams, ari tilai wahžu un kreewu walodās.“ Tā tad pilšehtas waldbē ir šaprotams, bet es nēšaprotu, šapehž pilšehtas waldbē ignore šawos isdewumš latweešču walodu. Grahmata taišču isdota par pilšehtas wispahribas nauđu un šchis wispahribas leela dala, ja pot ne winas diwas trechdalas, ir latweešchi. Otrahrt, pilšehtas pahrwaldē ofižielā waloda ir kreewu, bet eelšchējās darišchānās latweešču un wahžu walodam ir weenadas teešības. Nekur pilšehtas likumos naw dotas wahžu walodai lahdas preelšchteešības un lahdas preelšchteešības wismasat domajamas darišchānās, kuras isdod pilšehtas wispahribas nauđu, la šchajā gadījumā par mineto šinu krahjumu. Tā tad, ja pilšehtas waldbē negribeja isdot šcho grahmatu tilai ofižielā kreewu walodā, tad winaš bija tā jaisdod ari latweešču walodā, bet nelahdā šinā tilai wahžu walodā un — latweešču waloda bija pat wehl wairaf jaemehro tapehž, la wīnu ir wiswairaf un beš šchaubam no wineem pilšehtas lašē epluhšit ne mafal naudas, nekā no wahžeešcheem. Waj pilšehtas waldbē teešchām neprot atšiht, la wina nodara latweešcheem leelu netaišnību? Un ja nu winaš ari naw pee firds taišniba, tad wisnotot jel jausrahda tās lišumīgās teešības, uš kuru pamata wina peelaishch šcho netaišnību wisleelafai pilšehtas eedšihmotaju dalai, kuras nauđu isleeto kopā ar žitu tautību eedšihmotaju nauđu wahžīškas grahmatas isdohšanai. Šchahda pilšehtas waldbes rihžiba naw latweešcheem nodaritās netaišnības nēšaprašchana, bet ir las žits, latweešcheem daubš wairaf un wisnotot eewehrojams un nelad neaishmiršams.

Widšemes wahžu beedribas weetejā nodala eefafejuši 1913. gadā ap 53,000 rbl. beedru naužas. Tif leela summa lihds šchim wehl nelad neenohšufe. Šchis panahšts zaur propogandū wahžu prešē un šapulžēs un zaur ihpafšcheem pamudinatajeem.

Widšemes wahžu beedribas juhrmalās nodala eeguwwufe fewim namū Šlodā.

Tražis šchihdu paštaru fegas dehl. 21. dezembri Rīgas pilšehtas lombardā lahdš latweetis starp žitām lupotam bij nošolijis uštropē ari lahdū šchihdu paštaru fegu. Pehz tam, noštahdamees tahlak uštropē, to lihds ar žitu nolizis few pee lahjam šemē. Rad to pamānija progresiwēe Rosus dehlī, tee šožehla negantu traži un bruka pirzejam wīršū. Tas aishrahdija, la šega ir wina ihpafšchums, jo winaš to noprzis. Bet ja nu tā šchihdeem esot šwehča, wīnšch to warot ari pahrdot. Pīrkt tomehrt šchihdi atteizās, bet gribeja ar waru atneemt, apgalwodami, la tā lahrā šinā esot šagta. Weišot traži eejauzās lahdā latweešču seeweete, labē balomute, kura gribeja nopīrkt few preelšch preelšchouteem šrihpaino šegeni. Tas gwaltes wehl pawairoja, un redšedami, la par wēlī nebuhs eepohčjams šegeni atneemt, šchihdi beidšot to ari nopīrka.

Zaur pehdejo fneegputeni tapa šipri trauzeta dšelszeta wilzeenu lūstiba. Uš Tulumā linijas šneegā apšahjās diwi wilzeeni, kuras nahjās atrakt. — Lihdsliģa šina nahš ari no Rewelees. Tur wilzeenu lūstiba gandrihš pawisam pahretraulā žeešis ari telešons un telegrafs.

Ugunšgrehki. Dirdeenos nakti plšā. 1 3/4 ugunšdšehsejus isšauza uš Waschonu eelu Nr. 6, kur nešin no lom ugunš bija isžehlušēs Šlupa nama behnimos. Žumts nodega rn augšchās šahwa arešii iģbega. Šaudejums leelafs par 1000 rbl. Roms apdrošchinois „Kreewu Lloyd“. — Pīrmos šwehtšos ap pulšien 4 1/4 deend meefneela Straufa galas

pahrdotamā, Daugawgrihwos eelā Nr. 4 aij neufmanības bija isžehlušēs ugunš. Uguni gan brihšit no dšehša, bet šchahwetama kreetni iģbega un šabega ari dala šchahwešchānai islahriās golas. Šaudejums pee 1000 rbl. — Brunneefu eelā 99 28. dež. plšā. 6 1/2 ugunš isžehlās aij nešinama eemešā inšcheneera Preebišča fabrikas loku laulšchū šchahwetamā, bet uguni ahtri nobšehša, tā la šaudejums ir neezīģs. p.

Zelgawa.

Ušajinojums un luhgums.

Latw. Laukf. Ekonom. Sabeedr. Semkopības školā Zelgawā, apšiprinatā truhžigu školenu Palihdsības Beedriba, kura atradufi šawā ihšajā pašahwešchānas laiā šiltu atšaulšimi pee šameem labwehleeem un demīģu rolu winaš zehlo mehrtu weizinašchānai, greešchās ar širniģu luhgumu pee šaweem tauteešcheem, atpīrktees no jaungada wifitem winaš par labu. Beedriba eephehjušī šawā ihšajā pašahwešchānas laiā isdalit tuwu pee tuhštotošču rublu šawu školenu šipendijam. Bet winaš nahšofču pawafari wajabjēs daubš wairaf lihdselku, nēla lihds šchim, tadehl, la tai jaet palihģā pee truhžigu audšleku uštūrešchānas šeeeweefču fermā. Pawafari buhs Zelgawā šeweršču semkopības školas kurfū nobeigušchās 80 audšelnes, kuras tad pahrtēs uš fermu, lai tur pamātiģi eemahžitos mahjturību, peensaimneezību, dohrtlopību, bišchlopību, lopkopības un semkopības praktiškū pušī, ar wahrdū šahot wifus tos preelšchmetus, kuras Zelgawā nepafpehja wehl nobeigt.

Tauteešchi! Žuhs it labi šineet, la muhšu widū ir daubš to, kuru roziba ir mafa, bet zenschānās pehž isglihtības neapturama. Nahšleet teem palihģā ar šawu artawīnu! Šchajā gadījumā peedomajeet pee tām ženšonem — latweešču meitām, kuras wajabšigs pabalšts godam nobeigt šawu latweešču semkopības školū, lai tad winas paliktu muhšu šemē, šawu šparu un šinaschānas lišku leelā muhšu pašču šehčās.

Latw. Laukf. Ekonom. Sabeedribas Semkopības školū truhžigu školenu palihdsības beedribas preelšchneeks

J. Masweršits.

Baltijas Mušikas Beedriba „Lira“ farihlo 4. janwarī Zelgawā Latweešču Beedribas namā teatra israhdi. Ušwetis „Dihwes leeti wens“. Drama 3 zehleenos no Tartufari, tulkota no italeešču walodas. Beedribas Wilis Seglinšch un Mirdša Šmitšhen no Rīgas. Štarpbrihšchō spēhles Medra šihģu orkeštris. Šrahdes šahšums pulšien 9 walarā. Pehz tam deja, dšebadšchāna, totalas u. t. t. Beigas pulšien 4 no rihša.

Šaunās pašmarkas, kuras nahšs apgrošibā jubilejas marlu weetā, buhšchot ar šateem no wehšturšchām pilšehtām un weetām — tahdā pašchā formatā, tā jubilejas marlas.

Telegramas.

29 dezembri. (11. janw.)

Peterburga. Ošā plošjās šipra wehtra lihds ar šneegputeni.

Roštowa pee Donas. Atjaunota luhneezība.

Berlīne. Wišā Baltijas juhras peekrašē pehdejo beenu wehtra nodarijufi leelu postu. Šewiškhi šipri zetušchās peldu weetas. Ir ari zilweku upuri, bet žit, wehl naw ihši šinams.

Lifabou. Šoinrā no zetuma pa apafšchjemes eju isšehģufchī wafšts nošeešneeki, majors, diwi kapitani, poruštchiks, mahžitajs un wehl daschās žitas peršonas.

Tokija. Seemeļu prowīnzēs no nerašchās zetušchī pawisam 9 mljoni eedšihmotaju. Štahwolkis grehts.

Pretorija. Ošjialā awišē nobrufats uššaukums, kura ušajina wifus Ratales un Oranjes pilšonus, las spēhžigi nešt eeroštchus, pulžetees šem karogeem. Kopā ar jau agraf mobilizeem pulšēm tahdā lahrā šanahšs ap 60,000 karwju.

Durbana. Ššfludinata wifu lahjneeku, jahneeku un leelgabalneeku mobilizācija.

Kapšchabte. Beeahšchūšchās šinas leezina, la mobilizācija norišinas ahtri un lahrtīgi. Johānisburgā un Pretorijā jau šahf pulžetees šara pulki. Uš tureeni dobas ari buhru pulki no lauleem. Pēeaug pahrtēezība, la lūstibai ir wairaf dumšja, nēla šreika rakšurs.

— Šina no Šegeršf. nēteinas par eebšimto dumpi dimantu raktumēs apšiprinās. 900 eedšimtee isšaušās no šasarmem un eedruka pilšehtā, kuru aishfargoja 500 baltee pilšoni. No ušbrūzejeem 7 nogalinati, 86 eewainoti. No baltajeem eewainoti 12. Rahrtiba nobibinata.

šibidīgais redaktors: R. Purīnšch.

Šdeweja: Sabeedriba „Latweechn Twifese“.

